

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Quadrigesimum Tertium Priuileg.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

Centesimum Quadragesimum Tertium Privileg.

I

CCLESIA gaudet privilegio, † quòd Hæreticus perseverans, eternaliter damnatur, cui nec prodest baptismus, nec Elemosyna, vel martirium, vel aliud quodcunque bonum, quo ad hoc, vt consequatur vitam eternam. Quæsitum fuit ab Augustino vtrum hæreticus, vel scismaticus saluari possit, respondet Augustinus firmiter teneas, & nullatenus dubites, quòd
 2 † Omnis hæreticus, & scismaticus cum diabolo, & Angelis eius eterni ignis incendio punietur, nisi ante finem vitæ Catholicæ Ecclesiæ fuerit reconciliatus, quia nulli Domini, de mundo, qui Ecclesiæ catholicæ non tenet unitatem baptismus,
 3 vel Elemosyna quantuncunque copiosa, † Aut mors pro nomine Christi suscepta, proficere poterit ad salutem cap. firmissimè de hæret. Ratio fuit hæc, † Quia hæreticus est extra gremium Ecclesiæ, ideo nisi ante finem vitæ catholicæ fuerit incorporatus, & reintegratus Ecclesiæ nihil quantuncunque bonum
 5 prodest, † Hic igitur memoria tene, quòd extra Ecclesiam
 6 Catholicam nullus saluatur, etiam si bona opera fecerit, † Hæreticus igitur dicitur propriè in duobus casibus, primo quando sentit de articulis fidei aliter, quam sentiat Romana Ecclesia, secundo quando malè sentit de sacramentis Ecclesiæ, & ita tenere communiter Doc. dicit Boss. in tit. de hæret. nu. 1. Dicitur potest etiam, quòd non modo est verè hæreticus ille, qui malè sentit de articulis fidei, vel de sacramentis Ecclesiæ, sed etiam ille, qui habet peruersum dogma, vel parit nouas opin. falsas, aut veteres falsas, & ab Ecclesia damnatas gl. in clem. vnica, in gl. pen. de vsur. & ita tenent Doc. Hinc infertur, quòd
 7 † Si aliquis dicat simplicem fornicationem, non esse peccatū iudicatur hæreticus, pariter si dicat periurium non esse peccatum censebitur hæreticus, ita Doc. omnes tenere attestatur Bellon. in conf. 78. nu. 6. Et † ad hoc, vt dicatur hæreticus oportet, quòd sit baptizatus, quia infideles, qui viuunt sub alia hæbraicha, Maumethana lege, non sunt, nec dicuntur hæretici, vnde si quis habet fidem implicitam, quia scilicet credit illud, quod credit Sāta Mater Ecclesia, sed falso opinetur motus
 ratione

ratione naturali, quod pater sit maior, vel prior filio, vel quod
in trinitate tres personæ sunt tres res ad se inuicem distinctæ,
9 † Non est hereticus, neque peccat, dum mosto hunc errorem
suum non defendat, & hoc ipsum credat, quia credit Eccle-
siam sic credere, & suam opinionem fidei Ecclesie supponat,
Lupus, in allegat. hæresis §. 4. col. 3. Vbi subdit, quod alij Doc.
Hoc sequuntur, & dicit esse valdè notandum, aduertè etiam,
quia illud, quod dicitur, quod dubius in his, quæ sunt fidei est
hereticus, intelligendum est, quod procedat quando in tali
dubitatione habuit firmitatem animi, & quandam pertina-
tiam, propter quam perseuerat in illa dubitatione, alias secus,
ita tenet Io. And. in cap. 1. de hæret. quem alij sequuntur, vt
dicit Lupus, in loco præallegato §. 5. in prin. Sed postquam vi-
10 dimus quis sit hæreticus, videamus quæ † Pæna sit hæresis,
si hæreticus nolit ad fidem Ecclesie redire, tunc de consuetu-
dine igne conburitur, ita attestatur Vitali, de malefic. in rub.
de crim. hæres. nu. 6. idem dicunt scribentes in l. cunctos po-
11 pulos C. de sum. trin. & fid. catho. Si vero † hereticus se pæ-
nitent, & paratus sit redire ad fidem Ecclesie, & abiurare suã
12 hæresim, euitat pænas, de iure hereticis impositas, † Est ta-
men, ad perpetuos carceres condemnandus, & hanc esse com-
munem opinionem legistarum, & canonistarum Ignius in l. 1. §.
cum dominus nu. 32. ff. ad syll. verum tamen hodie hæc pæna
potest per superiorem, & etiam per inquisitionem in aliam
commutari, tex. in cap. vt commissi de heret. in 6. intellige su-
13 periolem Ecclesiasticum, quia iudex secularis non posset il-
lam commutare. † Item intellige nisi esset relapsus, tunc enim
omnino est igne cremadus, etiam si velit pænitere, & ad fidem
14 Ecclesie redire, & aduertè, quod † Si hereticus non relapsus
antè sententiam pænitere, & abiurare paratus est, non modo
euitat pænam mortis, sed etiam confiscationem bonorum, li-
cet ipso iure à die commissi delicti sit imposita, & hæc est ma-
gis communis, vt attestatur Paris. conf. 2. nu. 185. & seq. lib. 4.
15 † Crimen hæresis est tanti momenti, quod etiam potest in-
quiri post mortem, & defuncti memoria damnari Alber. in ru.
C. de hæret. Boer. in decis. 341. † Sed non prætermitto not.
questionem, an occultus hæreticus, qui solum deniat à fide
corde Catholica, non tamen verbo scritto, aut facto signum
hæresis ostendit, incidat in pænam excommunicationis, & alias
pænas à iure impositas hereticis, dicitur, quod non, & hæc est
Theo-

Theologorum ferè omnium sententia, & ita refert. Si macas de heretico. c. 42. nu. 1. Et bene, quia Ecclesia non indicat de occultis, & nulli gremium claudit, nisi his, qui sunt in heresim relapsi, ideo statim, quod hereticus fuit deprehensus in errore, spontè ad Ecclesiam veritatem redierit, penitentia erit admittenda, & licet aliqui diuersum sentiant, tamen admittitur penitentia, etiam post condemnationem, quæ opinio tanquam mitior in pratica seruatur, & est magis communis Boer. decis. 343. nu. 3. & 4. Ex hoc inferitur, quod si quis erraret in fide, & crederet illam esse fidem Ecclesiam, & paratur est, se corrigere, si aliud tenet Ecclesia, iste non est hereticus, quia fides Ecclesiam est fides sua, ex quo se refert ad fidem Ecclesiam, vt in c. 2. de sum. trin. cap. hæc est fides 24. q. 2. Et aduertè, quod Hereticis & infidelibus non est aliquid credendum in præiudicium aliorum, nam ex quo sunt Infideles Deo, non præsumuntur fideles hominibus, & ideo in testes non admittuntur contra Christianos 2. q. 7. cap. non potest, cap. Pagani Hereticus est deterioris conditionis, quia non potest institui heres, etiam si sit coniunctus, immo fortius si ab aliqua persona religiosa fuerit institutus, erit excommunicata etiam post mortem, hinc Quæri potest de notabili questione, cui magis sit subueniendum, an fratri heretico, an catholico extraneo, de qua questione habetur gl. 30. dist. cap. 1. & quod not. in capit. quiescamus 42. dist. & in cap. non satis 86. dist. Et communiter concluditur quod fratri carnali heretico, potius sit, subueniendum, iuris allegatis, Tantam vim habet heresis, quod si clericus efficit hereticus degradatur, duplex est enim degradatio actualis, & verbalis, de qua forma habetur per Clarum in prati. crim. q. 74. Et curiæ seculari traditur, per quã punitur, eadem etiam est pena suspecti de heresi, si se non correxit, & relapsis omnino audientia denegatur Hereticis Seculares principes, qui iurare nolunt de ecclesia contra hereticos defendenda, excommunicantur, & terræ eorum supponuntur interdicto, ciuitates vero ipsorum resistentes aliarum commercio, & Episcopali dignitate priuantur, exempti vero subsunt ordinarijs super his, qui contra hereticos instituuntur c. ad abolendam. de hæret. Et huius criminis cognitio, cum sit crimen mere Ecclesiasticum, iudex secularis etiam contra laicum cognoscere non potest, vt no. in c. vt officium s. prohibemus. de hæret. li. 6. Sola enim executio relinquatur iudici seculari, post sententiam Episcopi, & ad eius

eius requisitionem, cap. cum secundum leges. de hæret. libi
 6. & in præallegato cap. Ut officium, & ulterius considera infe-
 25 llicitatem hæretici, fuit quæsitum à Domino Papa † Si debi-
 tores istorum, qui lapsi sunt in hæresim teneantur soluere eis-
 dem, Papa respondet, quòd quicumque obligati sunt lapsis ma-
 nifestè in hæresim nouerint se absolutos, & de omni debito fide-
 litatis, & totius obsequii, & omni pacto, quacunque firmitate
 vallato, cap. absolutos. de hæret. Ratione igitur delicti Eccle-
 26 stastici vasalli laicorum ab omni obligatione absoluuntur, cum
 bona hæreticorum sint ipso iure confiscata, c. cum secundum
 leges. de hæret. in 6. Et ita nihil remanet apud eos, fortius.
 27 † Filii hæreticorum eximuntur, à patria potestate, & efficiun-
 tur sui iuris, adeo, quòd † Emancipatio facta postquam inci-
 derunt in hæresim est ipse iure nulla, tamquam facta de homi-
 28 nibus sui iuris, cap. quicumque. de hæreti. in 6. † Libris, &
 scripturis hæreticorum non datur fides aliqua, cap. fraternita-
 tis. de hæret. Quæritur, quid de sacramentis ab hæretico dicit
 In. Quòd si sacramenta ab eo ignoranter recepta fuerint, quòd
 non solum confertur essentia sacramenti, sed etiam gratia, nam
 29 & † Iudas fuit hæreticus cap. eos. 1. q. 1. tamen baptizauit,
 & tenuit eius baptismum cap. dedit 1. q. 1. sed si scienter tunc
 30 non confertur gratia, Cap. etiam 1. q. 1. † Dubia tamen hæ-
 resis remittuntur cognoscenda ad solum Papam, Sed quando
 sunt clara Episcopo loci remittitur cognitio in facto claro, &
 determinato secus, ut dixi si quæstio esset dubia, quia tunc Pa-
 pp est cognitio 24 q. 1 cap. quoties, & cap. maiores de bap-
 tism. hucusque habuiti multa contraria hæreticis, quæ admodum
 sunt considerata, & timenda, nam, expauescere debet hære-
 ticus, videndo, quòd nec baptismus, nec elemosyna, nec mar-
 titium, nec quodcunque bonum illi prodest, ad vitam æternam,
 cogita igitur corpus, & animam indemnes conseruare.

S V M M A R I U M.

- 1 Homicida est, qui facit, vel dat sortilegia, vel venena sterilitatis.
- 2 Homicida dicitur, qui impedit generare, aut concipere, vel sobolem nasci.
- 3 Homicidium est duplex, simplex, & deliberatum.
 Simplex homicidii cum nititur quatuor modis, necessitate casu culpa dolo.
 Deliberatum homicidium committitur quatuor modis, ex proposito, ex in-
 sidijs, proditoria, per assassinium.

H h h Mors

- 4 Mors, si ex veneno secuta non fuerit, non punitur pœna ordinaria.
- 5 Homicidium non est punibile, qui ad suam necessariam defensionem committit.
- 6 Homicidium ob defensionem proprij honoris excusatur.
- 7 Aggressorem interficere licet, si periculum alicuius iniuriæ personalis imminet.
- 8 Homicidia excusatur pro defensione eorum, qui sunt in sanguine coniuncti.
- 9 Homicidio excusantur infans, minor, furiosus, ebrius, dormiens, senex.
- 10 Homicidium à patre in filium, & à filio in patrem excusatur, quando vnus eorum venerit ad delendam patriam.
- 11 Amor patriæ vincit omnia.
- 12 Homicidium ab Ecclesiâ in tribus casibus excusatur in actu utilitatis, in actu casualitatis, & in actu necessitatis.
- 13 Peccatum primum fuit transgressio Adam.
- 14 Homicidium fuit peccatum secundum Cain occidit Abel.
- 15 Homicidium permittit Deus, ob peccata occulta hominum.
Quia nullum bonum irremuneratum, nullum malum impunitum.
- 16 Peccata sunt causa damnationis, nedum vitæ, sed animæ.
- 17 Princeps efficitur tyrannus ex voluntate Dei, propter iniquitatem populi.
- 18 Irregularis quis non efficitur voluntate.
- 19 Partus est animatus in masculo post 40. dies, in femina post 80.
- 20 Pœna quando non reperitur limitata imponenda est secundum circumstantias delicti, ex quibus pœna augetur, vel minuitur delictum.
- 21 Consulentes, & auxilium dantes, an, & quando teneantur de homicidio.
- 22 Actio de dolo non datur ex consilio.
- 23 In foro contentioso agitur contra damnum dantem ex consilio, secus in foro penitentiali.
- 24 Differentia inter præstantem consilium, & auxilium, præstans consilium tenetur in totum, præstans auxilium tenetur ad id, super quo auxilium præstitit.
- 25 Pocula amatoria dans ad bibendum, vel propter odium, si qui sumpsit moritur præter intentionem dantis, tenetur de homicidio.
- 26 Sacerdos, qui percutit aliquem causa disciplinæ, si excessit modum, adeo quod mortuus est, à ministerio Altaris remouetur.
Et ab officio sacerdotali deponi.
- 27 Magistro, vel similibus permittitur correctio, à modo modum non excedat.

- 28 Clericus deponitur propter homicidium voluntarium, & casuale, si culpa præcessit homicidium, suspenditur ab omni ministerio altaris, & à sacerdotali officio.
- 29 Clerico non permittitur homicidium, pro defensione sacrarum rerum.

Centesimum Quadragesimum Quartum Privile.

1 **E**CCLESIA gaudet privilegio quòd † Homicida est qui facit, vel dat sortilegia, vel venena sterilitatis, unde si aliquis causa libidinis explendi vel odio homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel dederit, ad potandù, ut non possit generare, vel concipere, vel quòd soboles nò nascatur, ut homicida teneatur, cap. si aliquis. de homicid. volunt. & casual. Ratio hæc esse potest, quia † Qui impedit generare, aut concipere, vel sobolem nasci, dicitur homicidalis, pariter etiã dicitur homicida, qui occasionaliter occidit, duplex enim est † Homicidium videlicet, simplex, & deliberatù, simplex committitur altero de quatuor modis, necessitate, casu, culpa dolo, hoc enim homicidium committitur sine qualitate animi deliberati, deliberatù vero est, quod committitur ex proposito cum illa qualitate, & committitur quatuor modis, videlicet, ex proposito, ex insidijs, proditoriè, per assassinium, homicidium ex necessitate committitur, cum quis ad suam necessariam defensionem alium interfecit, casu, si aliquem, sine culpa, aliud facere cogitans, culpa, quãdo quis non dolosè, neque animo occidendi, sed inadvertenter alium interfecit, & licet hoc homicidium sit commissum sine dolo, nihilominus punitur homicida criminaliter, non pœna ordinaria, sed pœna pecuniaria, vel exilio, Boss. in tit. de defensorum nu. 68. Et dicitur etiã culpòsum homicidium, quando quis citra animum occidendi alium percussit, ex qua percussione mortuus est, dolosum homicidium dicitur, quando quis animo occidendi aliquem, illum interfecit, & dicitur simplex homicidium, quando hæc deliberatio illum occidendi, non ex intervallo præcessit, sed in rixa, vel calore iracundiæ superuenit, homicidium ex proposito committitur, quando quis aggreditur alium prævia animi deliberatione, ex intervallo præcedente, & illum interfecit, ex insidijs homicidium committitur, quando quis expe-